

והצנע לכת עם אלוהיך

(1) ספר מיכה פרק ו

(ה) עמי זכר נא מה יעץ בלך מלך מואב ומה ענה אתו בלעם בן בעור מן השטים עד הגלגל למען דעת צדקות ידוד: (ו) במה אקדם ידוד אפף לאלהי מרום האקדמו בעולות בעגלים בני שנה: (ז) הירצה ידוד באלפי אילים ברכבות נחלי שמן האמן בכורי פשעי פרי בטני חטאת נפשי: (ח) הגיד לך אדם מה טוב ומה ידוד דורש ממה פי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלהיך.

רד"ק על מיכה פרק ו פסוק ח

והצנע לכת עם אלהיך - הוא יחוד האל יתברך ואהבתו בכל לבבו ובכל נפשו ואמר והצנע כי הדבר הזה מסור ללב והוא דבר צניעות וי"ת והוי צנוע להלכא בדחלתא דה' ורז"ל פי' כי עשות משפט אלו הדינים אהבת חסד זו גמילות חסדים והצנע לכת עם אלהיך זה הוצאת המת והכנסת כלה הרי דברים ק"ו ומה דברים שאין דרכן לעשותם בצנעה אמרה תורה והצנע לכת דברים שדרכן לעשותם בצנעה על אחת כמה וכמה:

מלבי"ם על מיכה פרק ו פסוק ח - חלק באור הענין

[א] מה שטוב לך - מצד שאתה אדם - במצות שבין אדם לחברו, מה שטוב לפני האדם עצמו בחיי המדיניים, וגם הגיד מה ה' דורש ממך - במצות שבין אדם למקום, ומפרש נגד הגיד לך אדם מה טוב כי אם עשות משפט ואהבת חסד - שזה הטוב לך מצד שאתה אדם שהמשפט ישמור החיים המדיניים מן הגזל והעשק, ועשיית החסד בזה יעזור איש לאחיו, ונגד מה ה' דורש ממך אמר והצנע לכת עם אלהיך - מה שאתה צריך ללכת עם אלהיך (כמו את האלהים התהלך נח), שזה שורש המצות שבין אדם למקום שילך עם אלהים, ללכת בדרכיו ולהתקדש בקדושתו, כמ"ש והייתם קדושים כי קדוש אני, **זה יהיה בהצנע** - **ובסתר**, כי הם דברים שבינך ובין קונך ובזה טובה הצניעות בל יזיד וירים לבו בעניני החקירה באלהות וכן בל יתחכם על מצותיו, רק ילך בהצנע לכת עם אלהים:

(4) רבנו יונה - משלי פרק כ פסוק ו

רב אדם יקרא איש חסדו ואיש אמונים מי ימצא. רוב בני אדם יכריזו כ"א מהם על חסדו ויודיע לרבים מעשה צדקותיו. "יקרא" יכריז ויודיע, וכן "ושמן ימינו יקרא" (כז, טז). ואיש אמונים מי ימצא. איש אמונים הוא המכסה צדקותיו ומסתיר חסדיו, כענין שנאמר "מתן בסתר יכפה אף" (כא, יד), ונאמר "והצנע לכת עם אלהיך" (מיכה ו, ח). ויקרא איש אמונים מכסה דבר. והשנית לזאת יקרא איש אמונים, כי כעבד נאמן לאדונו לקיים מצותיו לכל אשר צוהו. לא יחליף ולא ישנה דבר, כענין שנאמר "ציר נאמן לשולחיו" (כה, יג). והנה שלמות מצות החסד ומעשה הצדקה בהסתירה ובכסויה, שלא להתפאר על המקבל המתנה והחסד, ושלא להכלימו, והשנית, שלא להתגדר במלאכתו, כענין שאדז"ל בענין עסק התורה, (אבות פ"ד מ"ג) אל תעשנה עטרה להתגדר בה. והנה לאיש זה שלימות למצותיו, והשלמות הוא התמימות, ע"כ ישבח התמימות בפסוק הבא אחריו:

(2) שו"ע אורח חיים סימן א

: הגה שויתי ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלהים כי אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לבדו בביתו כשיבתו ותנועותיו ועסקיו והוא לפני מלך גדול ולא דבורו והרחבת פיו כרצונו והוא עם אנשי ביתו וקרוביו כדבורו במושב המלך כ"ש כשישים האדם אל לבו שהמלך הגדול הקב"ה אשר מלא כל הארץ כבודו עומד עליו ורואה במעשיו כמו שנאמר אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה' מיד יגיע אליו היראה וההכנעה בפחד השי"ת ובושתו ממנו תמיד (מורה נבוכים ח"ג פ' נ"ב) ולא יתבייש מפני בני אדם המלעיגים עליו בעבודת השי"ת גם בהצנע לכת ובשכבו על משכבו ידע לפני מי הוא שוכב ומיד שיעור משנתו יקום בזריזות לעבודת בוראו יתברך ויתעלה (טור):

(5) ספר תולדות יעקב יוסף פרשת כי תצא - אות יא

ושמעתי מ"ש רמ"א [בא"ח סימן א'] וז"ל, ולא יתבייש מפני בני אדם המלעיגים עליו בעבודת השי"ת, גם בהצנע לכת וכו'. דר"ל דקאי אדלעיל אימתי לא יתבושש מפני בני אדם, כשעושה כן גם בהצנע לכת ודפח"ח. והכלל שיהיה תורתו ועבודתו באמת ואמונה, פיו ולבו שוין בין כשהוא עם בני אדם בין כשהוא בהצנע לכת, זה שבא מיכה והעמיד על ג', כי שורש של ג' דברים הנ"ל הוא שיהיה בהצנע לכת, שאז ניצול מכל פניה חיצונית שהיא נקראת הוצאת המת והכנסת כלה השייך בג"ד שכולל כל התרי"ג מצות, שיעשה לשם פועלן ולא לשום פניה מפני בני אדם. בין בקו הדין שהוא קו שמאל, בין בקו החסד והשלום שהוא קו ימין, ומכל שכן בקו האמצעי הנק' אמת, ששמו מורה על זה שילך עמו ית' בתמימות ובאמת, וז"ש תמים תהי' עם ה' אלהיך (דברים יח, יג) והבן: